Hukuk Bölümü 2007/277 E. , 2007/279 K.

- IDARI PARA CEZASINA KARŞI YAPILAN ITIRAZ
  - KARAYOLLARI TRAFİK KANUNU (2918) Madde 116

"İçtihat Metni"

Davacı : H.Ş.

Davalı Maliye Bakanlığı

OLAY : C Bölgesi Trafik Ekipler Müdürlüğü'nün 8.4.2004 gün ve 934473 sayılı trafik ceza tutanağı ile, Karayolları Trafik Kanunu'nun 61. maddesi uyarınca idari para cezası verilmiştir.

Davacı, para cezasına karşı adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

ÜSKÜDAR 2. SULH CEZA MAHKEMESİ; 7.2.2005 gün ve D.İş:2005/74 sayı ile, muteriz H.Ş.'nin İstanbul Emniyet Müdürlüğü Trafik Denetleme Şube Müdürlüğü C Bölgesi Trafik Denetleme Ekipler Amirliği tarafından düzenlenen 08.04.2004 tarih ve 934473 sayılı trafik cezasına itirazda bulunarak para cezasının itirazla kaldırılmasını talep ettiği, muteriz H.Ş. 31.1.2005 tarihli dilekçesi ile 2918 sayılı Yasa'nın 61. maddesine aykırılık nedeniyle 8.4.2004 tarih ve 934473 sayılı ceza tutanağı ile 34 ZM 9384 sayılı plakaya 41.200.000 TL para cezası verildiğini belirterek, her ne kadar söz konusu cezanın iptalini talep etmiş ise de; 2918 sayılı Yasa'nın 61. maddesine aykırılıktan uygulanan cezanın idare tarafından uygulanan idari para cezası niteliğinde olup, trafik para cezasına itirazın incelenmesi görevinin idare mahkemesine ait olduğu, bu nedenle yapılan itirazın Mahkemelerince incelenme görevinin bulunmadığı gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, kesinleşmiştir.

Davacı, bu kez, söz konusu idari para cezasının kaldırılması istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

İSTANBUL 6. İDARE MAHKEMESİ; 31.3.2005 gün ve E:2005/775, K:2005/631 sayı ile, davanın, davacıya para cezası verilmesine ilişkin trafik ceza tutanağının iptali istemiyle açıldığı, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 116. maddesinden söz ederek, dava dosyasının incelenmesinden, davacının sahibi olduğu arabanın tescil plakası dikkate alınmak suretiyle 2918 sayılı Yasa'nın 61. maddesi uyarınca davacıya para cezası verildiği anlaşıldığından ilgilinin gıyabında tescil plakası dikkate alınmak suretiyle verilen para cezasına itirazın yukarıda anılan yasal düzenleme uyarınca adli yargı yerine yapılması gerektiği sonucuna varıldığı, nitekim Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 24.6.2002 günlü E:2002/37, K:2002/39 sayılı kararında "2918 sayılı Yasa'da öngörülen cezaların büyük ölçüde adli ceza kapsamında düşünülerek Hakim tarafından verilmesi esasının benimsendiği, para cezaları olarak bahsi geçen idari cezaların kesin olduğuna işaret edilmek suretiyle bu cezalara karşı itiraz yolunun kapalı tutulduğu; ancak sadece 116. madde kapsamında bulunan idari para cezası ile ilgili ve sınırlı olarak itirazı incelemekle adli yargının yetkili ve görevli kılındığı anlaşılmaktadır" ifadesine yer verildiğinin görüldüğü gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, kesinleşmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mahmut BİLGEN, Ramazan TUNÇ, Habibe ÜNAL, O. Cem ERBÜK, Muhittin KARATOPRAK ve Gürbüz GÜMÜŞAY'ın katılımlarıyla yapılan 3.12.2007 günlü toplantısında;

I-İLK İNCELEME : Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre;

Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkumiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği..." açıkça belirtilmiştir. Bu durum gözetildiğinde, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

Adli ve idari yargı yerleri arasında anılan Yasanın 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari yargı dosyasının 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak davacının istemi üzerine son görevsizlik kararını veren Mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Nurdane TOPUZ'un, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Ayla SONGÖR ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun, davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, trafik kural ve yasaklarına uyulmadığı nedeniyle trafik zabıtasınca 2918 sayılı Yasanın 116. maddesi uyarınca araç tescil plakasına göre verilen para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

Uyuşmazlığın esasını, trafik zabıtasınca uygulanan cezalarla ilgili davalara adli ya da idari yargı yerlerinden hangisinin bakacağı hususu oluşturduğundan, ilgili yasal düzenlemenin ceza uygulamasına ilişkin sistematiğinin incelenmesi gerekmektedir.

13.10.1983 tarih ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu ile getirilen sistemde, karayolları üzerinde yolcuları, yayaları ve trafiği tehlikeye sokan ve suç oluşturan fiiller, esas itibariyle, iki grupta ele alınmış; bir kısmına trafik zabıtasınca para cezası, diğerlerine mahkemelerce hafif para cezası veya bu cezanın yanında hafif hapis cezası, belgelerin geri alınması ve iptali cezası veya işyerlerinin kapatılması cezası verilmesi öngörülmüştür.

Anılan Yasanın yürürlüğe girdiği ilk dönem itibariyle, Yasada öngörülen cezaların büyük ölçüde adli ceza kapsamında düşünülerek Hakim tarafından verilmesi esası benimsenmiş iken, yasakoyucu tarafından, mahkemeler tarafından verilen hafif hapis cezalarının genellikle 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanunun 4. maddesi gereğince hafif para cezasına çevrildiği;

mahkemelerce sanıklar ile tutanak düzenleyen görevlilerin duruşmaya çağrılarak dinlenmesi nedeniyle zaman kaybının doğduğu gerekçesiyle ve Devlet hizmetlerinin süratli, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütülmesini sağlamak, mahkemenin iş yükünü azaltmak ve görevlilerin zaman kaybını önlemek amacıyla çıkarılan 3.11.1988 tarih ve 3493 sayılı Yasa ile, bazı kanunların (6831, 1475 ve 2926 sayılı) yanı sıra 2918 sayılı Yasada daha önce mahkemelerce verilmesi öngörülen bir kısım cezalar, idari cezaya dönüştürülerek yönetim tarafından verilmesi esası benimsenmiş; ancak, anılan 3493 sayılı Yasa ile değişikliğe uğrayan 6831, 1475 ve 2926 sayılı Yasalarda da getirilen idari cezalara karşı yapılacak itirazların mercii olarak sulh ceza mahkemeleri gösterilirken, 2918 sayılı Yasada aynı doğrultuda değişiklik yapılmasına karşın, idari cezalara karşı yapılacak itirazların merciini belirten bir hükme yer verilmemiştir.

Yönetimin organları eliyle yönetsel usullere göre uygulanması ve yönetim hukukunun bir yaptırımı olması nedeniyle, yönetsel işlem niteliğini taşıyan ve bu yönüyle adli cezalardan ayrılan idari cezaların yargısal denetiminde, kural olarak, idari yargı yerleri görevli bulunmaktadır.

Ancak, yasakoyucu tarafından, idari cezalara karşı ilgililerin sadece yapılan saptamanın gerçeğe aykırılığı ile maddi ağır yanlışlıklar bulunduğunu ileri sürerek yapacakları itirazlarda, haklı neden ve kamu yararı bulunması halinde adli yargı yerinin görevli kılınması olanaklı olup; bu durumda, yetkili mahkemenin adli yargı yeri olduğunun ilgili yasada açıkça belirtilmesi gerekir.

2918 sayılı Yasanın " Adli Kovuşturma ve Cezaların Uygulanması" başlığını taşıyan Dokuzuncu Kısmı, iki ayrı Bölüm halinde düzenlenmiş; Adli Kovuşturma" başlıklı Birinci Bölümde yer alan 112. maddede, bu Kanundaki suçlarla ilgili davalara bakacak mahkemeler ve yetkileri belirlenmiş olup, anılan maddenin 4550 sayılı Kanunla değişik birinci fıkrasında "Sürücü belgelerinin geçici olarak geri alınması hariç olmak üzere bu Kanundaki; hafif para cezasını veya bununla birlikte hafif hapis cezasını, belgelerin geri alınması ve iptali veya işyerlerinin kapatılması cezasını gerektiren suçlarla ilgili davalara trafik mahkemelerinde, bunların bulunmadığı yerlerde yetki verilen sulh ceza mahkemelerinde bakılır." hükmüne yer verilmiştir.

"Cezaların Uygulanması" başlıklı İkinci Bölümde yer alan 115. maddede, 116. maddede öngörülen itiraza ilişkin hüküm saklı kalmak üzere, para cezaları ile mahkemelerce verilen ve sadece hafif para cezalarına ilişkin olan hükümlerin kesin olduğu; 116. maddede, trafik kural ve yasaklarına aykırı davranışları belirlenen ve sürücüsü tespit edilemeyen araçlara tescil plakalarına göre trafik zabıtasınca tutanak düzenleneceği ve trafik zabıtasının yetkisi dahilindeki para cezalarına karşı araç sahiplerinin cezanın tebliğinden itibaren yedi gün içinde "yetkili mahkemeye" itiraz edebileceği ve itiraz üzerine verilen kararların kesin olduğu hükme bağlanmıştır.

Yapılan açıklamalara ve anılan düzenlemelere göre, Yasada adli ceza kapsamındaki suçlarla ilgili davalara 112. maddede belirtilen trafik mahkemelerinde (bunların bulunmadığı yerlerde yetki verilen sulh ceza mahkemelerinde); trafik zabıtasınca verilen ve kesin olduğuna işaret edilmek suretiyle itiraz yolu kapalı tutulan idari para cezalarına ise idare mahkemelerinde bakılacağında duraksamaya yer yoktur.

Ancak, yine idari ceza kapsamına girmekle birlikte, Yasanın 116. maddesinde öngörülen şekilde sürücüsü tespit edilemediği için trafik zabıtasınca araç tescil plakasına göre düzenlenen para cezalarına karşı itiraz yolu açık tutulmuş olup, Yasanın yürürlüğe girdiği tarihten beri bu şekilde verilen idari para cezaları ile ilgili ve sınırlı olarak, tebliği tarihinden itibaren yedi gün içinde yapılacak olan itirazları incelemekle adli yargı yeri görevli kılınmıştır.

Olayda, uyuşmazlığa konu edilen idari para cezasının 2918 sayılı Yasanın 116. maddesine göre düzenlenmiş bulunması karşısında, bu cezaya karşı yapılan itirazın görüm ve çözümünde adli yargı yeri görevli bulunmaktadır.

Öte yandan; 1.6.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun Geçici 2. maddesinde, "Bu Kanun hükümleri, yürürlüğe girdiği tarih itibariyle idare mahkemelerinde dava açılarak iptali istenen idari yaptırım kararları hakkında uygulanmaz." denilmesi ve İdare Mahkemesinde davanın açıldığı tarihin 28.3.2005 olması nedeniyle, bakılan uyuşmazlıkta, bu Yasa hükümlerinin uygulanmayacağı açıktır.

Açıklanan nedenlerle, Sulh Ceza Mahkemesince verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Üsküdar 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 7.2.2005 gün ve D.İş:2005/74 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 3.12.2007 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.